

kezelik őket „idegenekként”, mert ez már a magyar kormányzat alá eső terület.

A zsidók kiűzésének „törvényes” alapját Batizfalvy Nándor, a KEOKH tisztviselője dolgozta ki. A minisztertanács határozata alapján az „áttelepítés” részleteit a július 12-én kelt 192/1941. sz. rendelet tartalmazta. Abból indult ki, hogy a határokon kívül végbemenő katonai és politikai fejlemények megteremtették a lehetőséget az áttelepítésre, s ennek érdekében az illetékes rendőrhatalóságok által kijelölt „alkalmatlan idegeket” az országból való végérvényes eltávolításuk első lépéseként lajstromba kell venni. A rendeletet kiegészítette egy titkos utasítás, amelyet a KEOKH új vezetője, Siménfalvy Sándor írt alá. Az utasítás leszögezte: a rendelet fő célja, hogy „az országba főként az utóbbi időben beszivárgott lengyel és orosz zsidók minél nagyobb számban és minél előbb elszállításra kerüljenek”³². A deportálandók a rendelet értelmében mindössze 30 pengőt³³, háromnapos ételmezt és személyi használatra szolgáló holmijukat vihették magukkal. A zsidókat a határ menti Kőrösmezőn kellett egybegyűjteni és átadni a katonai hatóságoknak.

Bizonyos helyi hatóságok, főként azokban a megyékben, ahol nagy számban voltak ilyen „idegen” zsidók, annyira felbuzdultak, hogy a központi utasítást meg sem várva, a saját szakállukra adtak ki rendelkezéseket. Máramaros vármegye alispánja dr. Ajtay Gábor 1941. július 8-án kiadott rendelkezése mintául szolgált a többi megyében is. E szerint:

A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. tc. és annak végrehajtási utasítása, valamint az előkészítés alatt álló harmadik zsidótörvény arra kényszerítik és fogják kényszeríteni az ország területén lakó zsidókat, hogy a gazdasági életben és a szabad pályákon elfoglalt pozíciókat úgy, ahogy az a közszolgálat terén megtörtént, adják át a magyarságnak. Máramaros vármegye területén, ahol a zsidótörvény végrehajtása és – többek között – az ezzel kapcsolatos iparrevízió meg sem kezdődött, több mint 45 000 zsidó él, akik, illetőleg elődeik, Galíciából, Bukovinából és Lengyelországból szivárogtak a vármegye területére. Magában Máramarossziget megyei városban a zsidók száma meghaladja a 10 000-et. A zsidókkal kapcsolatos törvényes rendelkezések végrehajtása, amely a közeljövőben a legnagyobb szigorral meg fog kezdődni, gazdasági létalapjában fogja az itteni zsidóságot érinteni. Figyelemmel Galicia egy jó részének a honvédecsapatok által történt megszállására, a kérdés méltányos rendezését a zsidótörvény rendelkezéseinek végrehajtása előtt megkísérlem, s felhívom a vármegye területén lakó zsidóságot, s elsősorban azokat, akik Galíciába kívánnak átköltözni, hogy a vonatkozó jelentkezési ívek kitöltése végett illetékes hatóságuknál, nevezetesen: Máramarosszigeten a város polgármesterénél, illetőleg az általa kijelölt szervnél, községekben pedig a községi előljáróságoknál 8 napon belül jelentkezzenek. Felhívom az érdekeltek figyelmét arra, hogy átköltözésüket központilag fogom megszervezni és lebonyolítani, amit nagyban megkönnyít az a körülmény, hogy a megszállt területekről a lakosság nagy részét az oroszok